

Asia: VN/25055/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet

Kuten esityksessä todetaan, niin voimassa olevan lain mukainen huoltovarmuuden käsite on sidottu huoltovarmuuslaissa poikkeusoloihin ja niihin verrattaviin vakaviin häiriötiloihin varautumiseen. Toiminta- ja turvallisuusympäristön muutosten vuoksi on perusteltua, että huoltovarmuuden käsite laajennetaan koskemaan myös normaaliolojen vakavia häiriötilanteita. Hyvinvointialueen näkökulmasta on oleellista, että tulevaisuudessa eri toimijoiden roolit ja vastuut ovat selkeitä ja, että nykyinen matalan kynnyksen yhteistyö huoltovarmuuskeskuksen kanssa pysyy ennallaan tai parantuu entisestään muutoksista huolimatta.

2. 2 § Huoltovarmuudesta vastaavat viranomaiset

Esityksen mukainen toimintamalli kaikkia hallinnonaloja koskeva huoltovarmuuden varmistaminen on kannatettavaa. Hyvinvointialueita ohjaa tällä hetkellä kaksi ministeriötä ja on tärkeää, että roolitus pysyy selkeänä. Materiaalisessa varautumisessa ja sen velvoitteissa on järkevää tuoda selkeästi esille hyvinvointialueiden yhteisvarautuminen esimerkiksi nyt määriteltujen yhteistyöalueiden välillä. Huoltovarmuuskeskuksen rooli poikkihallinnollisena asiantuntijaorganisaationa on tärkeää myös säilyttää, sekä virastoksi muutettaessa tehostaa sen kykyä esim. materiaalsen varautumisen ohjaukseen ja mahdollisesti valvontaan eri hallinnonaloilla.

3. 3 § Huoltovarmuuskeskuksen asema ja toimiala

-

4. 4 § Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

Esityksen mukaan viranomaisten varautumisen ja valmiuden edistäminen koostuisi muun muassa Huoltovarmuuskeskuksen ja muiden viranomaisten yhteistyöstä. Toimikuntien ja poolien kautta tapahtuva yhteistyö ja harjoittelu elinkeinoelämän kanssa on koettu hyödylliseksi. Lakikirjauksena se on siis oleellinen.

Huoltovarmuuskeskus on vuodesta 2020 alkaen ylläpitänyt tilannekuvaa, jossa kuvataan huoltovarmuuden kannalta kriittisten sektoreiden ja toimialojen tilanne sekä mahdolliset uhat, haasteet ja vaikutukset huoltovarmuuteen. Tilannekuva tuottaa myös ennakoivaa tietoa varautumistoimien tueksi. Tilannekuva jaetaan muun muassa valtioneuvoston kanslialle, liikenne- ja viestintäministeriölle, maa- ja metsätalousministeriölle, puolustusministeriölle, sisäministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle, ulkoministeriölle sekä puolustusvoimille. Tilannekuva tuottaa yhteiskunnallisesti merkittävää tietoa hyvin laajalla skaalalla ja on mm. hyvinvointialueen viranomaisille tärkeä ja hyödynnettävä työkalu. Jakelua tuleekin laajentaa siten, että jatkossa jakelussa ovat mukana myös hyvinvointialueet.

5. 5 § Pääjohtaja ja johtoryhmä

-

6. 6 § Työjärjestys

-

7. 7 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjaus

-

8. 8 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmä

-

9. 9 § Huoltovarmuuden yhteistyöryhmä

-

10. 10 § Huoltovarmuusneuvosto

Myös hyvinvointialueilta tulisi olla edustus Huoltovarmuusneuvostossa.

11. 11 § Sektorit, poolit ja toimikunnat

-

12. 12 § Valtion varmuusvarastointi

Varmuusvarastoja ylläpidetään muun muassa lääkkeistä ja hoitotarvikkeista. Valmiusvarastoilla tarkoitetaan esimerkiksi hyvinvointialueiden poikkeusolojen toiminnan kannalta tärkeiden raaka-aineiden ja tuotteiden varastoja, joiden hankinnasta ja hoidosta vastaavat asianomaiset viranomaiset ja laitokset niille myönnettyjen budjettivarojen puitteissa. Nykyisen varastointikapasiteetin huomattava kasvattaminen kustannustehokkaasti, huomioiden materiaalin tosiasiallinen kierto, edellyttää hyvää suunnittelua. Lähtökohtana tulisi olla, että varmuusvarastoinnin osalta sovittaisiin, mitä materiaalia ja kuinka paljon on tarkoituksenmukaista varastoida hyvinvointialueella, yhteistyöalueella ja kansallisesti, huomioiden Huoltovarmuuskeskuksen rooli.

13. 13 § Valtion varmuusvarastoja koskeva päätöksenteko

-

14. 14 § Varmuusvarastoituja lääkkeitä, lääkinnällisiä laitteita, henkilösuojaimia ja muita terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita koskeva päätöksenteko

-

15. 15 § Tuotantovarausten ja suorituskykyvarausten hankinta

Kyseinen lakiuudistus on hyvä ja mahdollistaa osaltaan kustannustehokkaan materiaalsen varautumisen ja väestön suojaamisen erityisesti poikkeusolojen tilanteita ajatellen. Kyseisten menetelmien käyttöä tulisi käyttää myös muiden hallinonalojen materiaalsessa varautumisessa. Oleellista myös on huomioida sopimuksissa alueelliset erot ja tarpeet materiaalien osalta.

16. 16 § Huoltovarmuusrahasto ja huoltovarmuusmaksu

-

17. 17 § Huoltovarmuusrahaston hallinto

-

18. 18 § Kirjanpito, tilintarkastus ja tilinpäätös

-

19. 19 § Lainanottovaltuus

-

20. 20 § Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

-

21. 21 § Muissa laeissa säädettyt tuet ja korvaukset

-

22. 22 § Omaisuuden siirtyminen

-

23. 23 § Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus

24. 24 § Tietojenantovelvollisuus

-

25. 25 § Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen

Pykälässä säädettäisiin Huoltovarmuuskeskuksen oikeudesta luovuttaa tämän lain 4 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettu tilannekuva viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettulle viranomaiselle sekä sektori-, pooli- ja toimikuntatoiminnassa mukana oleville elinkeinoelämän yrityksille ja järjestöille sen estämättä, mitä tietojen salassa pitämisestä säädetään. Pykälässä tarkoitettujen salassa pidettävien tietojen luovuttaminen koskisi pääsääntöisesti tilanteita, joissa Huoltovarmuuskeskuksen viranomaiselta, elinkeinoelämän yrityksiltä ja järjestöiltä saamaa tietoa hyödynnettäisiin osana Huoltovarmuuskeskuksen kokoamaa tilannekuvaa.

Viitaten 4 §:n annettuun kommenttiin, myös hyvinvointialueiden tulee saada huoltovarmuuskeskukselta tilannekuvaa. Samoilla tahoilla, joilla on 23 §:n mukaan velvollisuus luovuttaa tietoja Huoltovarmuuskeskuksen ylläpitämää tilannekuvaa varten, tulee olla myös oikeus saada tietoja tilannekuvasta.

26. 26 § Virka-apu

-

27. 27 § Uhkasakko

-

28. 28 § Huoltovarmuusrikkomus

-

29. 10. luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

30. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

-

Vähäkuopus Heikki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue